

KOMMUNAL FÖRFATTNINGSSAMLING

2002:7 - 730

Avgifter i vård- och omsorgsverksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning

Antagen av kommunfullmäktige 2002-05-30 § 52
Uppräknad per 2003-07-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2003-08-28 § 58
Reviderad av kommunfullmäktige 2003-11-27 § 91
Uppräknad med KPI 2004-01-01
Uppräknad med KPI 2005-01-01
Uppräknad med KPI 2006-01-01
Uppräknad med KPI 2007-01-01
Uppräknad med KPI 2008-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2008-05-29 § 69
Uppräknad med PBB 2009-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2009-11-05 §127
Uppräknad med PBB 2010-01-01
Uppräknad med PBB 2011-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2011-10-27 § 124
Reviderad av kommunfullmäktige 2012-02-23
Reviderad av kommunfullmäktige 2012-03-29
Uppräknad med PBB 2013-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2013-04-25 § 45
Uppräknad med PBB 2014-01-01
Uppräknad med PBB 2015-01-01
Uppräknad med PBB 2016-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2016-12-15 § 195
Reviderad av kommunfullmäktige 2017-06-15 § 94
Uppräknad med PBB 2018-01-01
Uppräknad med PBB 2019-01-01
Uppräknad med PBB 2020-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2020-06-11 § 54
Uppräknad med PBB 2021-01-01
Uppräknad med PBB 2022-01-01
Reviderad av kommunfullmäktige 2022-04-25 § 54
Uppräknad med PBB 2023-01-01

Avgifter i vård- och omsorgsverksamhet för äldre och personer med funktionsnedsättning

Lagstiftning

Riksdagen beslutade 2001-11-14 att införa maxtaxa inom äldre- och handikappomsorgen från och med 2002-07-01. Lagstödet är inarbetat i 8 kap. 2-9 §§ socialtjänstlagen (2001:453), SoL.

Lagstiftningen innebär att den enskilde som betalar avgift dels ska ha rätt att förbehålla sig ett lägsta belopp (förbehållsbelopp) av sina egna medel, dels att en högsta avgift för hemtjänst, dagverksamhet och avgifter för kommunal hälso- och sjukvård införs, dels att en högsta avgiftsnivå införs vid boende som ej omfattas av hyreslagen, till exempel i flerbäddsrums inom äldreboende.

Hemtjänstbegreppet

Samtliga insatser av vård-, omsorgs- och servicekaraktär inom kommunen omfattas av bestämmelsen om högsta avgift.

Med hemtjänst avses dels uppgifter av servicekaraktär, dels uppgifter som är mer inriktade mot personlig omvårdnad.

Med serviceuppgifter avses bland annat praktisk hjälp med hemmets skötsel, såsom städning och tvätt, hjälp med inköp, post- och bankärenden, telefonkontakt, hjälp med tillredning av måltider eller hjälp med att få hem färdiglagad mat (matdistribution).

Med omvårdnad avses de personliga insatser som behövs för att tillgodose fysiska, psykiska eller sociala behov.

Det kan handla om hjälp för att kunna äta och dricka, klä och förflytta sig, sköta personlig hygien och i övrigt insatser som behövs för att bryta isolering och för att känna trygghet och säkerhet i det egna hemmet, till exempel trygghetstelefon. Vidare ingår i hemtjänstbegreppet viss ledsagning respektive avlösning av anhörig.

Insatser vid boende i äldreboende samt korttidsvård ingår även i hemtjänstbegreppet.

I begreppet hemtjänst ingår ej gräsklippning, trädgårdsskötsel, snöskottning eller liknande insatser. Den enskildes eventuella kostnader för sådana insatser ingår i boendekostnaden.

Förbehållsbelopp

I socialtjänstlagen anges ett lägsta belopp (minimibelopp) som skall täcka den enskildes normala levnadskostnader, förutom boendekostnaden. Därutöver fastställs förbehållsbeloppet individuellt utifrån den enskildes faktiska situation.

Den enskilde skall utöver minimibeloppet förbehållas medel för sin nettoboendekostnad innan avgift får tas ut.

Minimibelopp

Minimibeloppet för personer över 61 år beräknas enligt procentsats fastställt i 8 kap. 7 § SoL.

Ska årligen räknas upp enligt gällande prisbasbelopp. (PBB)

För funktionshindrade under 61 år beräknas minimibeloppet till en tolftedel av 141,76% av prisbasbeloppet för ensamstående 120,76 % för var och en av sammanlevande makar eller sambor. (Överenskommelse i Sörmland)

Ska årligen räknas upp enligt gällande prisbasbelopp. (PBB)

Minimibeloppet avses täcka kostnader för personliga behov och andra normala levnadsomkostnader. Beloppet omfattar följande poster: livsmedel (alla måltider), kläder och skor, fritid, hygien, förbrukningsvaror, dagstidning, telefon, internet, möbler och husgeråd, hemförsäkring, hushålls-el, resor inkl. färdtjänst, tandvård, öppen hälso- och sjukvård samt läkemedel.

Minimibeloppet har huvudsakligen beräknats med ledning av uppgifter från Konsumentverkets hushållsbudget avseende hushållskostnader för ensamstående och sammanboende personer 61 år och äldre.

Individuellt belopp

Under vissa förutsättningar skall kommunen fastställa förbehållsbeloppet till en högre nivå och i vissa speciella fall ges kommunerna möjlighet att fastställa beloppet till en lägre nivå.

Förhöjt förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet kan höjas om den enskilde har skäliga fördyrade levnadskostnader som är varaktiga och uppgår till minst ett par hundra kronor per månad.

Exempel på fördyrade levnadskostnader är fördyrad kost, t ex vid köp av färdiglagad kost via hemtjänst eller på äldreboenden, kostnader för god man eller liknande kostnader.

Sänkt förbehållsbelopp

Förbehållsbeloppet kan sänkas om den enskilde har lägre levnadskostnader än de som ingår i minimibeloppet, t ex genom att elström, möbler eller förbrukningsartiklar tillhandahålles inom ramen för avgiften eller boendekostnaden. Vägledande vid sänkning av beloppet är Konsumentverkets beräkningar.

Högekostnadsskydd

Ett högekostnadsskydd införs för avgifter inom äldre- och handikappomsorgen i form av en högsta avgift för hemtjänst i såväl ordinärt som särskilt boende, dagverksamhet och avgifter för kommunal hälso- och sjukvård samt en högsta avgift för bostad i sådant särskilt boende som inte omfattas av hyreslagen.

Högekostnadsskyddet beräknas enligt procentsats fastställt i 8 kap 5 § SoL och 17 kap. 8 § första stycket 1 och 2 hälso- och sjukvårdslagen (2017:30), HSL, enligt 2 kap. 6 och 7 §§ socialförsäkringsbalken (2010:110), SFB.

Ska årligen räknas upp enligt gällande prisbasbelopp. (PBB)

I bestämmelserna om högkostnadsskydd ingår även avgifter för kommunal vård enligt 18 § och förbrukningsartiklar enligt 18c § hälso- och sjukvårdslagen samt långtidssjukvård som kommunen har betalningsansvar enligt lag om kommunernas betalningsansvar för viss hälso- och sjukvård.

Enskildas utgifter för kost omfattas inte av avgiftstaket. Dessa kostnader ingår i förbehållsbeloppet.

Vid boende som ej omfattas av hyreslagen, t.ex. i flerbäddsrums inom äldreboende, införs en högsta boendekostnad. Nivån är 55,39 % av prisbasbeloppet per år delat med tolv.

Ska årligen räknas upp enligt gällande prisbasbelopp. (PBB)

Beräkning av avgiftsunderlag

Beräkning av inkomster

Beräkning görs på den inkomst som någon kan antas komma att få under de närmaste tolv månaderna, fördelat med lika belopp per månad.

Med inkomst menas överskott efter avdrag av preliminär skatt i inkomstlagen tjänst och näringsverksamhet som är skattepliktiga enligt inkomstskattelagstiftningen.

För medlemmar i vissa trossamfund, vilka får sin medlemsavgift avdragen tillsammans med skatten, gäller att den frivilliga medlemsavgiften ej skall frånräknas inkomsten.

Därutöver skall läggas överskott i inkomstlaget kapital beräknat till den faktiska nettoinkomsten den 31 december året innan det år som den insats görs som avgiften utgör betalning för.

Därtill skall läggas inkomster i form av bostadstillägg, särskilt bostadstillägg och bostadsbidrag. Vid inkomstberäkning räknas med bostadsbidrag och bostadstillägg oavsett om den enskilde söker sådana bidrag eller ej.

Inkomst för makar

Vid avgiftsberäkning läggs makarnas inkomster samman och fördelas därefter med hälften på vardera maken. Detsamma gäller för registrerade partner. Eftersom ett biståndsbeslut gäller för den enskilda personen beräknas också avgifter för varje enskild person.

Boendekostnader

Boendekostnad med hyres-, bostadsrätt eller småhus beräknas efter samma regler som vid beräkning av bostadstillägg till pensionärer.

Boendekostnaden inom äldreboende kan antingen vara hyra enligt hyreslagen eller boendekostnad.

Vid boende som ej omfattas av hyreslagen, t.ex. i flerbäddsrums inom äldreboende, införs en högsta hyresnivå.

Vid beräkning av boendekostnader bör försäkringskassans beräkning för bostadstillägg (BTPL) vara vägledande.

Kommunen skall årligen räkna upp boendekostnaden enligt gällande prisbasbelopp. (PBB)

Kostnader för kost

Kostnaden för själva kosten (råvarorna eller färdiglagad mat) skall bekostas inom förbehållsbeloppet vilket följer konsumentverkets beräkningar för alla livsmedel. Inom det lagstadgade minimibeloppet beräknas 40 % av beräknade livsmedelskostnader svara för huvudmålet.

Skäliga kostnader för tillagning av kost, matabonnemang eller matdistribution som överstiger detta belopp leder till höjt förbehållsbelopp.

En förutsättning för förhöjt förbehållsbelopp är att kostnaden är varaktig och överstiger i vart fall ett par hundra kronor per månad. Inom det förhöjda förbehållsbeloppet skall den enskilde erlägga betalning för köpta måltider.

Avgiftsutrymmet

För varje enskild beräknas ett förbehållsbelopp samt nettoboendekostnaden. Mellanskillnaden mellan inkomsterna och förbehållsbeloppet samt boendekostnaden är lika med avgiftsutrymmet. Om förbehållsbelopp samt boendekostnaden överstiger inkomsterna blir avgiften noll kronor.

Avgifter

Hemtjänst i eget ordinärt boende:

- För service och omvårdnad kopplad till hemtjänstbegreppet i eget ordinärt boende är avgiften lika med avgiftsutrymmet dock högst beloppet enligt högkostnadsskyddet.
- Om hemtjänstinsatser hos en enskild i ordinärt boende per månad är *få* skall kommunens självkostnad beaktas.
- För insats enbart genom trygghetslarm är avgiften 180 kronor per månad eller avgiftsutrymmet om det understiger denna avgift.
- För insats enbart genom behovsbedömd aktivitet vid dagvård och dagverksamhet betalas ingen avgift. Den enskilde betalar endast kostnader för kost och eventuell färdtjänstresa.
- För insats enbart genom aktiviteter som erbjuds utan behovsbedömning vid kommunens dagverksamheter betalas ingen avgift. Den enskilde betalar endast kostnader för kost och egenavgift för eventuell färdtjänstresa.

Insatser i korttidsvård:

- För service och omvårdnad kopplad till hemtjänstbegreppet i korttidsvården är avgiften beräknad per vård dag enligt högkostnadsskyddet, dock maximalt avgiftsutrymmet. Avgiften avser ej boendekostnad. Till avgiften kommer kostnader för kost.

Insatser i särskilda boendeformer: omvårdnadsboende, sjukhem och gruppbostäder:

- För service och omvårdnad kopplad till hemtjänstbegreppet är avgiften lika med avgiftsutrymmet dock högst beloppet enligt högkostnadsskyddet.

Kostnader för boende som ej regleras enligt hyreslagen

- Boendekostnad för enkelrum på Heden beräknas till en tolfedel av 53,92 % av prisbasbeloppet.
- Boendekostnaden skall årligen räknas upp enligt gällande prisbasbelopp.

Kostnader för kost

- För all mat i särskilt boende betalar den enskilde 3 000 kronor per månad
- För färdiglagad mat som distribueras till ordinärt boende betalas 52 kronor per portion och avser huvudmålet
- För livsmedel som avser huvudmålet samt för kaffe vid två tillfällen på dagvården betalar den enskilde besökaren 20 kronor per dag
- För måltid vid korttidsvård betalar den enskilde 100 kronor per dag för maten.
- För måltid vid social dagverksamhet betalar den enskilde ett självkostnadspris direkt till dagverksamheten.

Kostnader för hälso- och sjukvårdsinsatser i ordinärt boende

- Hembesök av sjuksköterska hos patienter ej inskrivna i hemsjukvården. Avgiften skall motsvara Region Sörmlands patientavgift inom primärvården – Besök på vårdcentral.
- Hembesök av arbetsterapeut och sjukgymnast hos patient ej inskriven i hemsjukvården. Avgiften skall motsvara Region Sörmlands patientavgift inom primärvården – Besök på vårdcentral.
- Egenavgift för höftskyddsbyxa för patienter inskrivna i hemsjukvården och i särskilt boende. Avgiften ska motsvara Region Sörmlands avgifter - Avgiftshandboken.
- För patientavgift för inkontinenshjälpmedel om 100 kronor vid varje förskrivning av inkontinenshjälpmedel.

Överklagande

Beslut om avgiftsunderlag, boendekostnad, minimibelopp, avgift och avgiftsändring kan överklagas genom förvaltningsbesvär enligt 16 kap. 3 § socialtjänstlagen.

Tillämpningsföreskrifter

Det ankommer på socialnämnden att utarbeta behövliga tillämpningsföreskrifter med anledning av dessa regler.

Avgifter enligt LSS – lag om stöd och service till vissa funktionshindrade

Boende

Var och en hyr sin bostad och betalar faktisk hyra för egna utrymmen. Den enskilde har möjlighet att söka bostadstillägg hos försäkringskassan. Var och en betalar sin mat.

Korttidsvistelse

Korttidsvistelse utanför det egna hemmet omfattar korttidshem, avlastningsfamilj och avlastningsplats.

Måltidsabonnemang

Vuxna personer	80 kronor per dygn eller 27 kronor per måltid
Barn under 16 år	60 kronor per dygn eller 20 kronor per måltid

Korttidstillsyn

Korttidstillsyn avser skolungdomar över 12 år, utanför det egna hemmet i anslutning till skoldagen samt under lov.

Måltidsabonnemang

Efter skoldag	Mellanmål: 15 kronor per närvarodag
---------------	-------------------------------------

Vid skoluppehåll tillkommer kostnad för lunch	Lunch: 30 kronor per närvarodag
--	---------------------------------

Daglig verksamhet

Resor till och från den dagliga verksamheten

Var och en betalar sina resor med allmänna kommunikationer. I de fall man inte kan resa med allmänna kommunikationer uttages avgift för månadskort och betalas till Flens kommun.

Avgift för månadskort skall motsvara 85% av den avgift som gäller för månadsavgift inom lokaltrafiken i Flens kommun.

I de fall antalet resor till den dagliga verksamheten endast uppgår till 20 enkelresor per månad betalas en avgift motsvarande halva avgiften för månadskort till Flens kommun.

Om dagliga resor är längre än till närmaste daglig verksamhet skall individuella bedömningar göras. I princip skall den enskilde betala merkostnaden för resor om vederbörande väljer dagcenter som ligger längre bort än det som är närmast möjligt ut vårdsynpunkt.

Kostnader för mat vid den dagliga verksamheten

Maten betalas av den enskilde. Kostnaden för färdiglagad mat som distribueras till dagliga verksamheten är densamma som kostnaden till ordinärt boende, det vill säga 52 kronor per portion.

Habiliteringsersättning

Var och en som beviljats och deltar i daglig verksamhet enligt 9 § p. 9 lagen (1993:387) om stöd och service till vissa funktionshindrade (LSS) erhåller s.k. habiliteringsersättning. Habiliteringsersättningen betalas ut för varje innevarande månad, med en eventuell justering utifrån frånvaro respektive utökning av arbetstid nästföljande månad.

Habiliteringsersättningen utgår med 10 kronor per arbetad timma i grundersättning, upp till 40 timmar per vecka. Motsvarande grundersättning utgår även till varje individ som beviljats och deltar i sysselsättning enligt socialtjänstlagen.

Grundersättningen kan efter rekvisering av ytterligare medel, exempelvis statsbidrag, höjas utifrån en procentuell fördelning mellan individer i målgruppen för aktuellt riktat bidrag.

Fördelning av extra medel, samt utbetalning av habiliteringsersättning ansvarar respektive utförare av daglig verksamhet för.

Avgifter för barn och ungdomar som behöver bo utanför det egna föräldrahemmet (verksamhet enligt LSS)

Enligt 20 § LSS skall avgift tas ut enligt reglerna i 8 kap 1 § SoL då barn och ungdomar upp till 18 år får omvårdnad i annat hem än det egna. Föräldrar är skyldiga att i skälig utsträckning delta i kommunens kostnad för vården av placerat barn.

Enligt 6 kap 2 och 3 §§ socialtjänstförordningen (2001:937) får det belopp som var och en av föräldrarna ska bidra med inte överskrida vad som för varje tid motsvarar underhållsstödsbeloppet enligt 18 kap. 20 § SFB. En utredning om föräldrarnas betalningsförmåga ska alltid göras och de har skyldighet att efter förmåga bidra till samhällets kostnader för barnet.

- Avgift för barn under 18 år. Beräkning av underhållsstöd för försörjningsskyldiga vårdnadshavare. Avgift debiteras var och en av vårdnadshavarna.

